

STEFAN ZWEIG

İNSANLIĞIN
YILDIZININ
PARLADIĞI ANLAR
ON İKİ TARİHSEL MİNYATÜR

DENEME

Çeviri: KASIM EĞİT

♥
CAN

14.
BASKI

Stefan Zweig
İNSANLIĞIN YILDIZININ
PARLADIĞI ANLAR
ON İKİ TARİHSEL MİNYATÜR

Sternstunden der Menschheit, Stefan Zweig

© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 1995

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1995

14. basım: Eylül 2014

Bu kitabın 14. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı İstanbul

Sertifika No: 26699

ISBN 978-975-07-1554-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 10758

Stefan Zweig
İNSANLIĞIN YILDIZININ
PARLADIĞI ANLAR
ON İKİ TARİHSEL MİNYATÜR

DENEME

Almanca aslından çeviren
KASIM EĞİT

CAN YAYINLARI

**STEFAN ZWEIG'İN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
DİĞER KİTAPLARI**

- AMOK KOŞUCUSU / *öykü*
YARININ TARİHİ / *deneme*
LYON'DA DÜĞÜN / *öykü*
GÜNLÜKLER / *günlük*
SATRANÇ / *uzun öykü*
DEĞİŞİM RÜZGÂRI / *roman*
AMERIGO / *biyografi*
SABIRSIZ YÜREK / *roman*
MARIE ANTOINETTE / *biyografi*
DÜNÜN DÜNYASI / *deneme*
ROTTERDAMLI ERASMUS / *deneme*
BALZAC / *biyografi*
BİR KADININ YAŞAMINDAN 24 SAAT
ve BİR YÜREĞİN ÖLÜMÜ / *öykü*
MACELLAN / *biyografi*
CLARISSA / *roman*
MONTAIGNE / *deneme*
HAYATIN MUCİZELERİ / *öykü*
JOSEPH FOUCHE / *biyografi*
VİCDAN ZORBALIĞA KARŞI YADA CASTELLIO CALVIN'E / *monografi*

Stefan Zweig, 1881'de Viyana'da doğdu. Avusturya, Fransa ve Almanya'da öğrenim gördü. Savaş karşıtı kişiliğiyle dikkat çekti. 1919-1934 yılları arasında Salzburg'da yaşadı, Nazilerin baskısı yüzünden Salzburg'u terk etmek zorunda kaldı. 1938'de İngiltere'ye, 1939'da New York'a gitti, birkaç ay sonra da Brezilya'ya yerleşti. Önceleri Verlaine, Baudelaire ve Verhaeren çevirileriyle tanındı, ilk şiirlerini ise 1901'de yayımladı. Çok sayıda deneme, öykü, uzun öykünün yanı sıra büyük bir ustalıkla kaleme aldığı yaşamöyküleriyle de ünlüdür. Psikolojiye ve Freud'un öğretilerine duyduğu yoğun ilgi, Zweig'in derin karakter incelemelerinde ifade bulur. Özellikle tarihsel karakterler üzerine yazdığı yorumlar ve yaşamöyküleri, psikolojik çözümler bakımından son derece zengindir. Zweig, Avrupa'nın içine düştüğü siyasi duruma dayanamayıp 1942'de Brezilya'da karısıyla birlikte intihar etti.

Kasım Eğit, 1948 yılında Adana'da doğdu. Doktorasını 1978'de Almanya'da Ruhr Üniversitesi'nde yaptı. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyesi ve bölüm başkanı. Friedrich Dürrenmatt'ın *Duruşma Gecesi*, Stefan Zweig'in *İnsanlığın Yıldızının Parladığı Anlar* ve *Değişim Rüzgârı*, Heinrich Böll'ün *Frankfurt Dersleri* ve *Melek Sustu*, Thomas Mann'ın *Buddenbrooklar* ve Theodor Fontane'nin *Effi Briest* adlı yapıtlarını dilimize kazandırdı.

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	9
Ölümsüzlüğe Sığınmış.....	11
Bizans'ın Fethi	35
Georg Friedrich Händel'in Yaşama Dönüşü	63
Bir Gecelik Dâhi	87
Waterloo: Dünyanın Yazgısını Belirleyen An	105
Marienbad Şiirleri	123
Eldorado'nun Keşfi.....	135
Bir Yiğitlik Ânı.....	147
Okyanusu Aşan İlk Söz	157
Tanrı'ya Sığınmış	179
Güney Kutbu İçin Savaşım	215
Mühürlü Tren	235

ÖNSÖZ

Gününün yirmi dört saati boyunca yaratıcı olan hiçbir sanatçı yoktur; onun yarattığı en büyük ve en kalıcı yapıtlar, yalnızca ve yalnızca ilham perisinin geldiği o pek ender rastlanan anlarda oluşmuştur. Aynı şekilde, gelmiş ve geçmiş bütün çağların en büyük şairi ve yaratıcısı olarak kendisine hayranlık beslediğimiz tarih de sürekli yaratıcı olmamıştır. Goethe'nin "Tanrı'nın gizemli atölyesi" diye adlandırdığı tarih içinde de günlük ve önemsiz olaylar pek çoktur. Tarihte de, sanatın her türünde ve günlük yaşamda olduğu gibi çok görkemli ve unutulmaz anlara ender rastlanır. Tarih, çoğu kez bir kronik hazırlayıcısı gibi titiz bir çalışma ile gerçek olayları halkalar gibi art arda ekleyip binlerce yılı saran dev bir zincir oluşturur; her türlü heyecan ve gerilim için bir hazırlık dönemi, her gerçek olay için de bir oluşum süreci gereklidir. Bir ulusun içinden bir dâhinin çıkabilmesi için milyonlarca insanın dünyaya gelmesi gerekli olmuş, gerçek bir tarihsel olayın, yani yıldızın parladığı anların oluşması için de milyonlarca saat beklemek zorunda kalınmıştır.

Ancak sanat dünyasında bir dâhi ortaya çıkınca, çağlar boyu kendisinden söz ettirir; böyle bir an, bir dünya ânı ortaya çıkarsa, bu, gelecekteki onyılların ve yüzyılların da belirleyicisi olur. Nasıl ki atmosferdeki bütün elektrik akımı bir paratonerin ucunda bulunuyorsa, en küçük bir zaman dilimine bile inanılmaz sayıda çok tarihsel olay sığdırılmıştır. Başka zamanlarda kendi

halinde, peş peşe ve yan yana gelişen olaylar, her şeyi belirleyen ve her şeye karar veren o bir tek anlık zaman dilimi içine sıkışır: Tek bir evet, tek bir hayır, bir anlık erken davranma ya da bir anlık geç harekete geçme, bu ânı, yüzlerce kuşak da geçse, asla geri getiremez ve bu yitirilen an, bireyin ve ulusların yaşamını ve hatta bütün bir insanlığın yazgısını belirler.

Çağları aşan bir kararın bir tek takvime, bir tek saatte ve çoğu kez de yalnızca bir tek dakikaya sıkıştırıldığı böylesine trajik ve yazgıyı belirleyici anlara, bireylerin yaşamında ve tarihin akışı içinde çok ender rastlanır. Ben böyle anları, yıldızın parladığı anlar diye adlandırdım, çünkü onlar, tıpkı yıldızlar gibi hiç değişmeden geçmişin karanlığına ışık tutmaktadırlar. İşte bu kitabımla, değişik zamanlara ve değişik bölgelere ait kimi önemli anları, yıldızın parladığı anları anımsatmaya çalıştım. Yapıtta yer alan tarihsel olayları anlatırken, gerçekleri hiçbir biçimde değiştirmedim, kendi katkılarımla renklendirip zenginleştirmedim. Çünkü tarih, kusursuzluğa ulaştığı böylesine eşsiz anlarda, kendisine yardım için uzanan ellere gereksinim duymaz. O, bir şair, bir dram yazarı işlevini gerçek anlamda yerine getiriyorsa, hiçbir şair onu aşmayı denememeli.

ÖLÜMSÜZLÜĞE SİĞİNİŞ

Büyük Okyanus'un Keşfi

25 Eylül 1513

Bir Gemi Donatılıyor

Kolomb, Amerika'yı keşiften döndükten sonra Sevilla ve Barcelona'nın kalabalık caddelerinden bir tören havasında geçerken, beraberinde getirdiği tuhaf ve paha biçilmez pek çok şeyi, o âna kadar hiç tanınmayan bir ırkın kırmızı derili insanlarını, hiç görülmemiş hayvanları, çığlıklar atan rengârenk papağanları, hantal ve ağır ağır yürüyen tapirleri ve bir süre sonra Avrupa'yı kendilerine vatan edinecek olan ilginç bitkileri ve meyveleri, hintbuğdayı, tütün ve hindistancevizi ni halka gösteriyor. Bütün bunlar sevinç çığlıkları atan kalabalık tarafından büyük bir hayranlıkla karşılanıyor, fakat kral ve kraliçe ile danışmanlarını en fazla etkileyen ve heyecanlandıran şey, içi altın dolu birkaç küçük sandık ve sepet oldu. Kolomb'un Yeni Hindistan'dan yanında getirdiği altın miktarı pek fazla değildi; yerlilerle değiş tokuş yaptığı ya da zorla ele geçirdiği birkaç külçe altın ve ziynet eşyası, bir-iki avuç dolusu kadar da altın tozu, altından daha çok altın tozu, olsa olsa birkaç yüz sikke altını basmaya yetecek kadar bir ganimet. Ancak tam anlamıyla bir hülya adamı olan, inanamak istediği şeye mutlaka inanan ve Hindistan'a deniz yoluyla gitmek iddiasında da yine haklı çıkan Kolomb, gösterdiklerinin yalnızca küçük birer örnek olduğunu böbürlenerek ve de çok ustaca uyduruyor. Güvenilir kaynaklardan öğrendiğine göre, bu yeni adalarda sonsuz altın madenleri bulunuyordu, bu paha biçilmez maden orada, bazı tarlalarda, ince bir toprak tabakasının altında düz plakalar halinde yatıyordu. Basit bir kazmayla kazılıp kolayca çıkarılabiliyordu, hatta buradan güneye gidildiğinde, insanın karşısına öyle ülkeler çıkıyormuş ki, kralları içki kadehlerini altın fıçılardan doldururlarmış ve buralarda altının değeri İspanya'da kurşuna verilenden çok daha düşükmüş. Her zaman para

sıkıntısı çeken kral, kendi memleketinde bulunan bu yeni altın madeninin öyküsünü hayranlıkla ve kendinden geçmesine dinliyor. Çünkü Kolomb'un tam bir deli olduğu, anlattığı şeylerin doğruluğundan kuşkulandırılması gerektiği henüz bilinmiyordu. İkinci yolculuk için hemen büyük bir filo hazırlanıyor ve mürettebatı oluşturmak için bu kez davulcular ve tellallar da gerekli değildir. Bu yeni keşfedilen altın ülkesinde altının avuçla toplandığı haberi İspanyolları çıldırtıyor ve Eldorado'ya, altın ülkesine gitmek için yüzlerce ve binlerce insan akın ediyor.

Fakat gözlerini hırs bürümüş bu insanların bütün kentlerden, bütün köy ve kasabalardan akıp gelmeleri ne kadar da hüznün vericidir. Yalnızca asalet armalarını altınla daha iyi yaldızlamak isteyen gerçek soylular, gözü pek serüven düşkünleri ya da yiğit askerler değil, İspanya'nın tüm pisliği ve çamuru da Palos'a ve Cadiz'e akın ediyor, altın ülkesinde daha kârlı bir iş edinme hevesine düşmüş bütün damgalı hırsızlar, yol kesen eşkiyalar, çapulcular, borçlular, yaşamlarını çekilmez kılan karılarından kaçıp kurtulmak isteyen kocalar, umutsuzlar ve işlerinde başarısızlığa uğrayanlar, kısacası İspanyol adliyesinin aradığı ne kadar çapulcu ya da hırsız varsa, tümü de Eldorado'ya gidecek olan filoya başvuruyor. Bir hamlede zengin olmak için her zorbalığı yapmaya ve her cinayeti işlemeye karar vermiş çapulcu ve sokak serserilerinden oluşan çılgın bir tutku seli. Bunlar, o ülkelerde toprağın basit bir kazma ile kazılıp külçe külçe altın çıkarılabildiğini söyleyen Kolomb'a öyle inanmışlardı ki, içlerinde hali vakti yerinde olanlar, bu değerli madeni, büyük parçalar halinde hemen alıp götürebilmek için yanlarına uşaklar ve katırlar alıyorlar. Bu yeni yolculuğa alınmayı başaramayanlar da başka bir yol seçmek zorunda kalıyor. Altın ülkesine daha çabuk varmak ve bütün altınları ele geçirmek için kralın iznini bile almayı gerekli görmeyen bu serüven düşkünü insanlar kendi hesaplarına gemiler donatıyorlar ve İspanya, başına bela olan bütün çapulculardan ve en tehlikeli eşkiyalardan bir anda kurtulmuş oluyor.

¹ Sonraları San Domingo ya da Haiti adı verilmiştir. (Çev.)

Espanola valisi¹ bu davetsiz konukların yönetimindeki adayı doldurmalarını dehşetle seyrediyor. Her yıl sayıları daha da çoğalarak gelen gemiler yükleriyle, her defasında gözlerini ihtiras bürümüş bir sürü insanı limana indiriyorlar. Ama gelenler müthiş bir hayal kırıklığına uğruyorlar, çünkü öyle söylendiği gibi buranın sokaklarında gelip toplanılmayı bekleyen ne külçe külçe altın vardır ne de üzerlerine vahşice saldırdıkları bahtsız yerlilerden bir altın zerresi bile almak olasıdır. Valiyi ve bahtsız yerlileri dehşete düşüren bu azgın insan sürüsü, adayı bir uçtan öbür ucuna kadar dolaşip eşkıyalıklarını sürdürüyorlar. Valinin, toprak verip hayvan dağıtarak, hatta bolca insan gücü, her birine sayıları altmış-yetmişe ulaşan yerlileri köle olarak verip onların adaya yerleşmesi için gösterdiği çaba da boşunadır. Gelenlerden ne yüksek soylu kişiler ne de bir zamanların çapulcuları buraya yerleşmeye ve toprakla uğraşmaya isteklidirler. Çiftlik sahibi olup buğday ekmek ya da hayvan gütmek için buraya gelmemişlerdi. Ekip biçme işleriyle uğraşma yerine yerli halka eziyet etmeyi ya da günlerini batakhanelerde geçirmeyi yeğliyorlar. Birkaç yıl içerisinde bütün ada halkını vahşice yok eden bu azgın insan sürüsünün hemen hepsi de kısa zaman içinde öyle bir borç batağına düşüyorlar ki, valinin verdiği mal ve mülkten başka pelerinlerini, şapkalarını ve hatta üzerlerindeki son gömleklerine varıncaya kadar her şeylerini sattıkları halde, yine de satıcıların ve tefecilerin elinden kendilerini kurtaramıyorlar.

İşte bu yüzden, adada saygın kişiliğiyle tanınan hukukçu Martin Fernandes de Enciso'nun 1510 yılında, Terra Firma'daki sömürgelerinin yardımına koşmak amacıyla yeni bir birlik oluşturup bir gemi donattığı haberi, Espanola'da başarısızlığa uğramış bu insanlar için büyük bir sevinç kaynağı oluyor. Çünkü iki ünlü serüven düşkününü adam, Alanzo de Ojeda ve Drego de Nicuesa, 1509 tarihinde Kral Ferdinand'dan Panama Boğazı ile Venezuela kıyılarının hemen yakınlıklarında –acele bir kararla Castilia del Oro, Altın Kastilya adını verdikleri– bir sömürge kurma ayrıcalığı almışlardı; bu altını çağrıştıran isim karşısında kendinden geçen, söylenen her şeye hemen inanan bu deneyimsiz hukuk adamı, bütün servetini bu işe yatırmıştı. Fakat Urba Körfezi'nde kurulan bu

yeni sömürge San Sebastian'dan tek bir altın bile gelmediği gibi tam aksine acı imdat ıgıllıkları yükseliyor. Adamlarının yarısı yerlilerle sürdürülen savaşlarda, öteki yarısı da açlık ve sefalet yüzünden yok oldular. Bu işe yatırdığı parasını kurtarmak isteyen Enciso, servetinin geri kalanını da ortaya koymaktan çekinmiyor ve yardıma koşmak üzere yeni bir birlik oluşturuyor. Enciso'nun asker aradığı haberi duyulur duyulmaz bütün bu umutsuz insanlar, Espanola'nın bütün sefilleri, bu olanaktan yararlanarak onunla birlikte buradan uzaklaşmak istiyorlar. Yalnızca buradan uzaklaşmak, borçlulardan ve soluğunu sürekli enselerinde hissettikleri validen kaçıp kurtulmak! Fakat alacaklılar da tetikte beklemektedir; alacaklı oldukları bu insanların gizlice sıvıyacaklarını ve bir daha yüzlerini göremeyeceklerini fark ediyorlar ve valiye başvurarak, kendisinden özel izin almayan hiçbir kimsenin adadan dışarıya bırakılmamasını sağlamak istiyorlar. Vali onları haklı buluyor ve isteklerini yerine getiriyor. Ada üzerinde sıkı bir denetim başlıyor. Enciso'nun yardım gemisi limanın dışında bekletiliyor, hükümet gemileri devriye geziyor ve izinsiz bir tek kişinin bile gemiye binmesi engelleniyor. Ölümden, namuslarıyla çalışmak ya da gırtlacağına kadar borca girmekten daha az korkan bu umutsuz insanlar, Enciso'nun gemisinin kendilerini geride bırakarak yelkenlerini şişirip yeni bir serüvene doğru denize açılışını derin bir hüzün içinde ve de öfkeyle seyrediyorlar.

Sandıktaki Adam

Espanola'dan yola çıkan Enciso'nun gemisi, bütün yelkenlerini şişirmiş Amerika kıtasına doğru ilerliyor ve adanın son çizgileri mavi ufukta gitgide kayboluyor. Gemi sakın sakın yol almaktadır, öyle dikkat çekici bir şey de yok şimdilik. Yalnızca görkemli bir buldog köpeği –bu, ünlü Bacericco'nun yavrusudur ve Leoncico adıyla ün yapmıştır– tedirgin tedirgin geminin güvertesinde dolaşüyor ve yerleri kokluyor; bu heybetli hayvanın kime ait olduğunu ve gemiye nasıl girdiğini kimse bilmiyor. Ancak köpeğin, son gün gemiye getiri-

len büyük bir erzak sandığının önünden bir türlü ayrılmayışı dikkat çekiyor. Sandık hiç beklenmedik bir biçimde kendiliğinden açılıyor ve içinden, tıpkı Kastilya kentinin azizi Santiago gibi kılıç, miğfer ve kalkanla tepeden tırnağa silahlanmış otuz beş yaşlarında bir adam çıkıyor. Cesaretin ve becerikliliğin ilk denemesini akıllara durgunluk verircesine yapan bu adamın adı Vasco Nunez de Balboa'dır. Jerez de los Caballeres'de soylu bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen bu adam, sıradan bir asker olarak Rodrigo de Bastidas'la birlikte Yeni Dünya'ya yelken açmış ve pek çok serüven yaşadktan sonra Espanola'da karaya çıkmıştır. Ada valisinin, Nunez de Balboa'yı iyi bir sömürgeci yapma çabası başarılı olmadı; valinin verdiği çiftliği birkaç ay sonra yüzüstü bıraktı ve alacaklılardan yakasını nasıl kurtaracağını bilmeyecek kadar beş parasız kaldı. Ama, kıyıda bekleyen öteki borçlular, yumruklarını sıkıp öfkeyle Enciso'nun gemisine binmelerine engel olan hükümet devriye teknelerine çaresizce bakarlar-ken, Nunez de Balboa, bir erzak sandığına gizlenip, kimsenin böyle bir kurnazlığı aklına getirmedığı hareket ânından yararlanıp kendisini gemiye taşıttırmakla, Diego Colomb'un kordonunu cesurca yarmış oldu. Ancak, gemi geri dönülmeyecek kadar kıyıdan uzaklaştıktan sonra, bu kaçak yolcunun varlığı anlaşıldı. O şimdi gemidekilerin karşısında duruyor.

Enciso bir hukuk adamıdır ve çoğu hukuk bilginleri gibi o da romantik şeylere pek ilgi duymuyor. Yeni sömürgecinin Alcalde'si, yani polis müdürü olarak böyle hilekâr kimselerin ve karanlık işlerle uğraşanların varlığına katlanmak istemiyor. Nunez de Balboa'ya dönerek, kendisini yanında götürmeyi kesinlikle düşünmediğini ve üzerinde insan bulunsun bulunmasın rastlayacakları ilk adaya bırakacağını sert bir üslupla bildiriyor.

Ancak iş bu kadar ileri gitmez. Çünkü gemi, Castilia del Oro'ya doğru yol alırken, –henüz daha keşfedilmemiş bu boğazlardan sayıları bir düzineyi bulan gemilerin geçiyor olması, o zamana göre bir mucizedir– kısa zaman sonra ünü bütün dünyaya yayılacak olan Francisco Pizarro adında bir adamın yönetimindeki içi hınca hınç insan dolu bir sandalla karşılaşılıyor. Sandaldakiler, Enciso'nun sömürgesi San

Sebastian' dan geliyorlar ve gemidekiler onları görevlerini sorumsuzca bırakmış asiler sanıyorlar. Ancak sandaldakiler, Enciso'yu dehşete düşüren şu haberi veriyorlar: Artık San Sebastian diye bir yer mevcut değil ve bir zamanların sömürgesinden geriye kalan yalnızca onlardır. Komutan Ojeda, bir gemi ile kaçmış, iki küçük sandaldan başka ellerinde hiçbir gemi kalmayan kendileri ise, bu iki küçük sandala binebilmek için arkadaşları öle öle yetmiş kişi kalıncaya kadar beklemek zorunda kalmışlardır. Bu iki sandaldan bir tanesi de yok olmuştur. Pizarro'nun sandalındaki bu otuz dört kişi, Castilia del Oro sömürgesinde hayatta kalmayı başarabilen son insanlardır. Bu durumda nereye gideceklerdir? Pizarro'nun anlattıklarını duyduktan sonra, Enciso'nun adamları, bu yazgısına terk edilmiş sömürgecinin korkunç sıtmalı iklimine ve yerlilerin zehirli oklarına kendilerini teslim etmek istemezler. Tek çıkar yol Espanola'ya geri dönmektir. İşte bu tehlikeli olabilecek karar aşamasında Vasco Nunez de Balboa birden ortaya atılarak, Rodrigo de Bastidas ile birlikte yaptığı ilk geziden dolayı Orta Amerika'nın bütün kıyılarını çok iyi tanıdığını ve anımsadığına göre o zaman, sularında zengin altın cevheri bulunan bir nehrin kıyısında, üzerinde sevimli ve güler yüzlü yerlilerin yaşadığı Darien adında bir yer bulduklarını söyledi. Yeni sömürge işte orada kurulmalıydı, bu felaket yerde değil!

Tehlikeli Yükseliş

Sömürgecinin tüm parasal gereksinimlerini karşılayan bahtsız Enciso, içerisinde Nunez de Balboa'nın gizlendiği o sandığı onunla birlikte hemen denize atmadığından dolayı büyük bir pişmanlık içerisinde, çünkü bu gözü pek adam, birkaç hafta içerisinde yönetimi bütünüyle eline geçirmiştir.

Bir hukuk adamı olarak yasalara ve düzene saygılı yetişmiş olan Enciso, o sıralarda daha henüz bir vali bulunup atanmadığı için İspanya Kralı adına polis müdürlüğü görevini üstlenmiş ve sömürgeyi yönetmeye çalışıyor, temizlettirip yerleştiği sefil bir yerli kulübesinde, Sevilla'daki adliye sara-

yındaki odasında oturuyormuş gibi sert buyruklar veriyordu. Enciso, daha henüz tek bir insan ayağının bile basmadığı bu yabancı doğada yerlilerden altın toplamayı krallığın malıdır diye askerlerine yasaklıyor, eğitim görmemiş bu azgın sürüyü, kanun ve düzene sokmaya çalışıyordu. Fakat içgüdüleriyle hareket eden bu serüven düşkünü insanlar, kılıç adamının yanında yer alıyor ve kalem adamına isyan ediyorlar. Kısa bir süre sonra sömürgecinin gerçek yöneticisi Balboa oluyor. Enciso da, canını kurtarmak için kaçmak zorunda kalıyor. Düzeni sağlamak için kralın gönderdiği vali Nicuesa'yı ise Balboa karaya bile çıkartmıyor, kralın, yönetimini kendisine verdiği bu ülkeden kovulan bu bahtsız adam, dönüş yolculuğu sırasında boğuluyor.

İşte böylece bir zamanlar sandığa saklanmış Nunez de Balboa, sömürgecinin tek adamı oluyor. Fakat elde ettiği başarılarına karşın içi pek rahat değildir. Çünkü açıkça krala karşı geldiği ve gönderilen valinin ölümüne neden olduğu için bağışlanma şansı da yok gibi. Kaçmış bulunan Enciso'nun İspanya yolunda olduğunu, krala başkaldırdığı için er geç mahkemeye verileceğini biliyor. Ama yine de umudunu yitirmiş değil, İspanya çok uzakta ve bir geminin okyanusu iki kez geçmesi için daha çok vakit var. Gözü pek olduğu kadar da akıllı olan bu adam, zorla ele geçirdiği hükümdarlığını sürdüreceği çare arıyor. Nunez de Balboa, başarının her türlü cinayeti haklı gösterdiği bir zamanda yaşadığını ve krallık hazinesine göndereceği yüklüce altınlar sayesinde suçunu unutturabileceğini ya da bağışlatabileceğini çok iyi biliyor. O halde, önce altın bulmalı; çünkü altın gücün ta kendisidir. Francisco Pizarro ile birlikte civardaki yerlilerin üzerlerine saldırarak her şeyi soyup soğana çeviriyorlar; bu katliamlar sırasında Balboa, amacına ulaşmakta kesin bir başarı kazanıyor. Konukseverliklerini haince ve çok kaba bir biçimde çigneyip üzerlerine saldırdıkları kabile reislerinden biri, Careta adında bir reis, tam öldürülmek üzereyken, ona şu öneride bulunuyor: "Yerlileri kendine düşman edeceğine kabile reisi ile bir anlaşmaya var, sadakatimin teminatı olarak sana kızımı vereceğim." Nunez de Balboa, yerliler arasında güçlü ve güvenilir bir dostu bulunmasının önemini hemen kavriyor.

Edebiyat tarihinin büyük isimlerinden Stefan Zweig, gözlemleri ve acı dolu geleceği öngören duyarlılığıyla XX. yüzyıl Avrupası'na damgasını vurmuş bir aydındır.

İnsanlığın Yıldızının Parladığı Anlar, insanlık tarihine yön vermiş belirleyici anlar üstüne kısa denemelerden oluşuyor. Stefan Zweig, Fatih Sultan Mehmed'den Händel'e, Dostoyevski'den, Tolstoy'dan Lenin'e, koşulların dayattığı sınırları aşmış, insanlığın yazgısını etkilemiş kişilerin hayatındaki benzersiz anları tarihe yazıyor:

Çağları aşan bir kararın bir tek takvime, bir tek saate ve çoğu kez de yalnızca bir tek dakikaya sıkıştırıldığı böylesine trajik ve yazgıyı belirleyici anlara, bireylerin yaşamında ve tarihin akışı içinde çok ender rastlanır. Ben böyle anları, "insanlığın yıldızının parladığı anlar" diye adlandırdım; çünkü onlar, tıpkı yıldızlar gibi, hiç değişmeden geçmişin karanlığına ışık tutmaktadır. (...) Yapıtta yer alan tarihsel olayları anlatırken gerçekleri hiçbir biçimde değiştirmedim, kendi katkılarımla renklendirip zenginleştirmedim. Çünkü tarih, kusursuzluğa ulaştığı böylesine eşsiz anlarda, kendisine yardım için uzanan ellere gereksinim duymaz. O bir şair, bir dram yazarı işlevini gerçek anlamda yerine getiriyor, hiçbir şair onu aşmayı dene-memeli.

Kapak resmi: ROSSO FIORENTINO

ISBN 978-975-07-1554-9

9 789750 715549